

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció General Barceló-1-2.º

Administració Sta. Eulària, 25.

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca Pamo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Bros-a.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

Ventim

Un carabassenc contra sa Rogativa des dia de l'Ange

Surt a fer sa seua composta demunt s'Obreretxo de dia 25 d'abril i enfloca una partida de senaiades de dois i d'arrieses, sa cosa més ridícula i estúpida, contra es catòlics, contra es milenars i milenars de persones que acudiren an aquella grandiosa processó de Rogativa des diumenge de l'Angel. Se veu que aqueix alicorn s'ha cregut esser graciós i hi resulta tan poc com sa coa de s'ase.

¿Que an aquella processó dugueren La Sanc de s'esglesia del Sant Hospital fins a la Sèu? Idò aquell cap de gri mos retreu es versets 2, 3 i 4 des capítol 20 de s'Exode, a on Deu digué an es Poble Hebreu: *No tendreu deus forasters davant mi. No farás obra d'escultura; no les adorarás.* I també mos retreu es verset 23 des mateix capítol, que diu: *No fareu Deu de plata ni d'or.*—Está bé tot això, ¿i què té que veure sa processó de La Sanc amb tot això de la Sagrada Escripura? ¿Tal volta La Sanc es cap Deu foraster, cap Deu de plata ni d'or? ¿Tal volta es catòlics adoram La Sanc? ¡La veneram només, gran cap de gri d'escrigadoretxo! Es fals i mentida que es catòlics adorem La Sanc! Es catòlics només adoram Deu, i La Sanc no és Deu, sino just una imatge de Deu, del Fill de Deu! ¿Estam gran pelacanyes?

I ¿d'on vos treis que es catòlics no porem fer i venerar imatges de Deu i des sants, no per lo que son en si, sino por lo que representen i figuren?

Conforme que dins s'Antiga Llei está privat fer i venerar imatges de figura humana ni d'altra criatura; pero això era dins s'Antiga Llei, que ja és passada i abolida fa vint sigles. Dins sa Llei de Gràcia, dins sa Llei de Cristó son permeses ses imatges de Deu i des sants, gran pitja-olives d'escrigadoretxo! I si no, ¡digau-me dins quin verset, capítol ni llibre des Nou Testament se priva ni se prohibeix res d'això! ¡Vaja! ¡veiam si son capaç de citar-me'n cap, gran tudossa!

I lo salat també es lo que deis que totes ses dones que anaren an aquella processó de Rogativa eren «fies de Maria». I es vostro toix es tan gros que arriba a s'extern d'escriure: ¿«Pot esser que una dona haja pogudes tenir tantes de fies?»

¿E-hu veis quina genoiada que heu pegada? Pobres genois vostos! Si no hi posau qualque cosa, sa plomadura vos pot dur un mal resultat.

I segueix aquell pela-canyes d'escrigadoretxo entaferrant mentides i més mentides contra aquella grandiosa processó. Diu per exemple que el P. Recolons va dir que eren es catòlics de Mallorca sa causa de que no plovia perque blasfemen i cometeren tantes d'abominacions durant es Carnaval. Tots es qui sentiren el P. Recolons, saben massa que no va dir això, sino que se culpa de que no plogués, la tenien es qui blasfemen, es qui no observen es diumenges i festes, es qui cometen abominacions com ses que's cometeren durant es Carnaval. ¡I s'escrigadoretxo de s'Obreretxo suposa que son just es catòlics que blasfemen, que profanen es diumenges i festes, que cometen abominacions a's temps

des Carnaval! Es una solemne mentida que siguen precisament es catòlics i negú pus que fassen aqueixes abominacions! Si n'hi ha de catòlics que en fan, son uns mals catòlics, uns catòlics de l'engán, uns catòlics just de nom, una negació des catolicisme! ¡Es socialistes són es qui no s'aturen de blasfemar, com e-hu fa continuament s'Obreretxo Balear! Es socialistes són es qui se fan grossos de profanar es diumenges i festes de Deu! Es socialistes són que's fan grossos de cometre tota classe d'abominacions durant es Carnaval i fora des Carnaval!

I acaba s'escrigadoretxo dient que aquella processó de Rogativa fou contraria a lo que ensenya el Bon Jesús segons St. Mateu, capítol VI, verset 5 i 6, que diu que «no hem d'esser com ets hipòcrites, que fan oració a's mig de ses plasses i an es caps-de-cantons per que les vegem»—I ¿com s'escrigadoretxo sab que es qui anaren an aquella processó, just e-hi anaren «per que los vessen»? ¿Com sab que no «hi anaren per donar testimoni de Cristó davant ets homos, a fi de que Cristó en don d'ells davant el Pare Celestial? ¿Com sab que no hi anaren per complir aquell manament de Cristó an es seus deixebles: «Sa vostra modestia siga coneguda de tots ets homos, per que vegem ses vostres bones obres i glorifiquin es vostro Pare qui está an cel»? ¿Es ver o no és ver que l'Evangeli mana que donem testimoni de Cristó davant ets homos? Es ver o no és ver que l'Evangeli mana donar exemple de bones obres davant tots ets homos? ¿Com idò va esser res contrari a l'Evangeli s'anar a sa grandiosa processó de Rogativa des dia de l'Angel? ¡No va esser gens contraria lo que diu l'Evangeli, sino molt conforme! ¡o gran betzollarro d'escrigadoretxo de s'Obreretxo Balear!

S'Obreretxo Balear endiumenjat

E-hi sortí dissapte passat: de vuit planes, bon paper, articletxos d'una tractalada d'escrigadoretxos socialisten-gos i uns quants burots, això és, es retrats d'En Papatxo Iglesias, En Perezagua i altres elets socialistes, que per cert fan una carussa ben ordinària i taliquina es malanats.—Hem passada la vista per damunt ets articletxos i si un es insustancial i anti-gramatical i mancat de sentit comú, s'altre hu és més. Fan riaies es socialistes, que bravetgen tant de que es socialisme es cultura i il·lustració p'es poble, i dins es seus escrits no se veu res d'això, sino una ignorancia i un desmanotament i una toixarrudesa sa més supina, sa més broixa. Tots aqueixes escrigadoretxos socialisten-gos han mester *alar i cofar*; saben tant d'escriure com s'ase d'ensafranar.

Sa manifestació socialista des 1.º de maig.

Sembla que va esser ben magreta per tot, i hu va esser especialment a Ciutat, que és allà on encara tenen més forsa es socialistes, per més que hi duguen xètiga.

Mos contaren que quant sa Manifestació va esser davant la Sala, un des curiosos que se miraven la feta, s'hi arrambà, i demaná an aquell socialis-tum, és a dir, a alguns:—I ¿com es que sou més pocs que entany? ¿A on són ets altres? es qui solien venir amb voltros?—¿A on són? contestaren alguns

d'ells: se'n són anats amb el P. Vives i el P. Recolons.

Es congrés Socialista de Lluchmajor

S'altre diumenge (26 d'abril) e-hi havia anunciat a Lluchmajor un Congrés de socialistes. S'Obreretxo hu havia fet a sebre amb gran prosopopeia com si hagués d'esser cosa grossa. Demanarem a un amic nostre de Lluchmajor, dijous de s'altre setmana, què era estat tal Congrés, i no'n va sebre absolutament res. De manera que aqueix bo de Congrés crida tant tant s'atenció dins Lluchmajor que negú, en no esser es quatre pifolers que hi anaren, se va tèmber de res. S'Obreretxo, que l'havia anunciat amb tant de bombo i platillos dissapate passat, tan poc en diu ni un mot. Això indica que degué esser un fracàs, com e-hi resulten casi totes ses obres des socialisten-gos mallorquins i no mallorquins.

¿I es gran tarambana de «El Rayo»?

Sortí també dissapte en paper més bo i fent flamada contra es clero, contra es burgesos, contra ses Autoritats, contra es capital, contra es socialistes, contra tot lo existent, amenassant tot-hom i toca cosa. Estam segurs que la major part des qui escrigueren ets articletxos, estaven gats o moixos quant los escrivien o en estat de bogeria completa. ¿No vos ha succeït mai anar a un manicomi i sentir es crits que fan es qui hi están tancats perque es seu capet va desbarat de tot? Idò molts d'ets articletxos del Rayo de dissapte semblen ni més ni pus es crits d'un qui ha perdut es cap de tot; i li ha pegat la futri. ¡Mesquinets d'escrigadoretxos anarquisten-gos! ¡Tantes d'amenasses de fer fer ul a tot i de menjarse frita tota l'humanitat, ells que no tenen alè per apagar un llum i que no són més que quatre gats i un boi com a partit organiat!

Un d'aqueix trossos de *quoniam* defensa que «sa vida és es mal», i canta ses excel·lencies des matar-se, de llevar-se un des mig a sí mateix amb un verí o amb un altre remei violent qualsevol. Com aqueixa mala ànima no creu en Deu, per porer blasfemar de qualcú, perque sa questió és porer blasfemar, blasfema contra «sa naturalesa», que no és més que es conjunt de totes ses coses que existeixen i que totes plegadas fan el mon, l'univers; i la tracta a «sa naturalesa» d'«inexorable», d'«inconcient i indiferent com una roca».

I finalment se gira s'escrigadoretxo contra «s'auga» del cel i contra ses erbes i ses flors del camp! ¿E-hu veis com sols pot escriure aqueixes barbaritats nn gat o un boig?

Llavò mos ne surt un altre fent sa defensa de *s'amor lliure*, a punt de gorà o de cavall. Això es s'ideal d'anarquistes i socialistes; an això los du sa seua impiedat i carronyaria: a fer-se com aquells que naveguen amb quatre potons.

Finalment n'hi ha un altre que brama tot enfabiolat contra tot Deu vivent, entre altres coses contra es catòlics, que diu que defensam un tal «Rodrigo Borgia», que diu que feia d'«enverinador»; i contra el Papa Urbà VIII, que diu que va treure ets uis an En Galileo i llavò el feu matar; i contra el Papa Pau VI, que diu que es poble indignat tirà sa seua estatua dins es riu Tiber; i contra el Papa Lleó V, que diu que feia arrabassar sa llengo an es seus contraris,

i llavò els-e taiava es nas i es dits»; i contra el Papa Innocenci III perque fundà l'Inquisició,

¡Quina calabruixada de barbaritats, mentides i calumnies!

1.

Es catòlics no han defensat mai cap enverinador.

Es una solemne mentida que es catòlics hágem defensat cap «enverinador» mai, ni «Borgia» ni sensa «borgiar». I si no, citau pessa, gran torripipes d'escrigadoretxo del Rayo! ¿A on ni quant hem fetes es catòlics tals defenses? Noltros condemnem tota iniquitat sia allà on sia, encara que es qui en cometin cap, duguen corona i altres coses més sagrades! ¿I que vos heu figurat, gran terroler? No, noltros no defensam res que no tenga defensa, res que no sia just, res que no sia lo que hauria d'esser. ¿Estam?

2.

N'Urbà VIII i En Galileo.

Se necessita tota sa toixarrudesa, barbatxaria i ignorancia d'un anti-clerical per venir-se'n a presentar el Papa Urbà VIII com un contrari des gran astrònom, des famosíssim naturalista Galileo, fins a s'extrem de dir que aquell feu matar aquest després de fer-li treure ets uis. ¿Quina idea téndra des seus lectors aqueix escrigadoretxo? Se veu que los suposa tan closques i tan carronyes com ell. Lluny d'esser Urbà VIII cap contrari d'En Galileo, n'era un admirador fervent. Abans d'esser Papa, havia cantades dins una poesia ses glories d'aqueix gran sabi; i, essent Papa, el recomenà an el Gran Duc de Toscana, devers l'any 1629, dient an aquest que li agrairia lo que fés p'En Galileo; i, no content amb això el Papa, llavò senyalá una bona pensió a tan gran sabi i una an es seu fii. Tot això hu confessa es mateix Galileo dins ses seues *Memories i Cartes* que tregué a llum es cavaller G. V. Venturini a Módena l'any 1818.

En Galileo amb tot es seu talent extraordinari tenia així mateix es seus defectes: era un poc massa caparrut i poc remirat en sa manera de defensar ses seues teoríes. Ell s'era alsat defensor des sistema des canonge Copèrnic, que deia que no era es sol que voltava sa terra, sino sa terra que voltava es sol. Aquesta teoria o explicació del mon planetari no era nova; l'havia defensada es Cardenal Cussa an es sigle XV, i després l'havia presa per compte seu es canonge Copèrnic, publicant-ne tot un llibre, que el dedicá an el Papa, i el Papa ben content que va estar de la dedicatoria. De manera que sa teoria des moviment de sa terra *entorn des sol* venia a esser una cosa de capellans més que d'altra classe de gent. ¿Com idò va esser que després amb En Galileo la cosa va mudar i la Sagrada Congregació de l'Indic l'any 1616 privá aqueix gran sabi de defensar-la, i la Sagrada Congregació de l'Inquisició Romana l'any 1832 processá i li imposá el càstic de presó per haver-la defensada de bell nou damunt un llibre? ¿Qui va tenir la culpa de tot això? Foren molts que en tengueren i en Galileo no fonc des qui en tengueren més poca. Fins a ell es defensors des «moviment de sa terra» e-hu defensaven com una teoria filosòfica, sensa aficar-hi per res la Sagrada Escripura ni es dogma catòlic. En Galileo va donar sa mala passa d'aficar-hi tot això an aque-

lla teoria, i pretengué aplicar-hi diferents passatges des Llibres Sagrats, senyalant es sentit en que s'havien de prendre i d'entendre. Això era escopir fora de sa trona i invadir es sabí es terreny des teòleg i alsar-se a Mestre i Definidor de la Fe, cosa que no és estat mai alou de cap astrònom ni naturalista. De manera que En Galileo va mesclar cols amb caragols, capgirà i esbaldregà sa questió; i això donà lloc an es seus contraris, que en tenia i de grossos dins es camp de sa ciencia i dins altres camps, per denunciar-lo a la Sagrada Congregació de l'Indic. La Sagrada Congregació feu examinar sa teoria d'En Galileo i no considerá fortes ni valentes ses raons que donava per demostrar es moviment de sa terra; i per això per boca del Cardenal Bellarmino el privá la Sagrada Congregació d'ensenyar tal teoria. I tot això se va fer sensa forma de procès, no processaren En Galileo, ni'l posaren pres ni'l subjectaren a cap turment, com han volgut suposar ets anti-clericals, mentint com l'ánima de Judes.

E-hi ha que tenir en compte envers d'això dues coses: 1.ª Que sa teoria des moviment de la terra sa major part des sabís d'aquell temps la rebutjaven, la combatien; i 2.ª que es sabís posteriors an En Galileo la repastaren i refongueren de tal manera que avui no hi ha negú que la sostenga amb ses raons que presentava En Galileo, per lo que hem dit, que no eren fortes ni valentes. No és estrany que es teòlegs consultors de la Sagrada Congregació no les admetessen i se comprèn que la Sagrada Congregació el privás de defensar tal teoria.

I ¿que va fer En Galileo? ¿va creure, va observar lo que li havien manat? A sa man revés; seguí defensant lo mateix privadament i en públic i fins en publicá un llibre, dient que el publicava amb llicència del Papa, lo qual no era ver. Es bo de veure que això li havia d'anar malament per força. Aquí la Sagrada Congregació de l'Inquisició Romana pren ses massions per ella. I ¿que li va fer l'Inquisició? Ell mateix e-hu conta dins sa carta que va escriure anys després an es célebre P. Renieri, deixeble seu, a on li diu en sustancia: 1.er Que l'Inquisició, publicats es seu *Dialogo*, aquella obra que hem dita, el cridá, i ell s'hi presenta dia 10 de febrer de 1632, i diu: «Me someteren a s'alta clemencia d'aqueix Tribunal i del sobirà Pontific Urbá VIII, que me tenia per digne de sa seua estimació». «Me posaren pres dins es deliciós palau della Trinità dei Monti, a Ca-s'Embaixador de Toscana».—2.er Que allà aná a cercar-lo el P. Comissari Lancio i el se'n mená en còtxo en es palau de l'Inquisició, exortant-lo a que deixás anar això des moviment de la terra. Diu En Galileu que doná an el P. Comissari totes ses raons que va sebre per convencer-lo de que sa terra sa movia, i aquell Pare no's deixá convèncer.—3.er Arriben a l'Inquisició i el presenten a Monseñyor Vitrici, Assessor, i a dos Freres Dominics, els quals l'exortaren a que exposás totes ses raons que tenia a favor d'ell davant l'Inquisició.—4.er Que així hu va fer dins pocs dies, pero no va ésser capaç de convèncer aquell Tribunal de que sa seua teoria fos vera.—5.er Es Tribunal l'obligá a retractar-se, a desdir-se, a regonéixer que havia obrat malament desobeint lo que la Sagrada Congregació li havia manat l'any 1616 i publicant després es *Dialogo* fingint que el Papa li havia donada llicència, essent mentida que n'hi hagués donada: Ell e-hu conta així: «Me vaig veure obligat a retractar-me, com a catòlic vertader, de s'opinió que havia defensada; i sa pena que decretaren va ésser prohibir es meu llibre *Dialoghi*. Tret de Roma, després de cinc mesos d'ésser-hi (per lo de sa causa), me donaren per presó

com una generosa pietat, s'habitació de s'amic que jo més estimava a Sena, Monsenyor Piccolomini. Sa seua amable cnversa me procurá tanta de satisfacció, que vaig tornar emprendre es meus estudis... Passats cinc mesos i desaparescuda sa pesta de sa meua patria sa primeria de l'any 1633, el Papa Urbá VIII se digná dispondre que poria deixar es palau de s'arquebisbe de Sena i anar-me'n a fer vida de pagesia, que a mi m'agrada tant. I així me'n vaig anar a Beauregard i després a Arcetri, a on me trob encara, alenat aire sanítós devora Florencia, sa meua volguda patria.» Això és es mateix Galileo que parla.

¿Que hi diu an això es gran toixarrut d'escrigadoretxo del *Rayo*, que suposa que el Papa Urbá VIII feu treure ets uis an En Galileo i llavò el feu matar? ¡Bona casta de «fer-li treure ets uis»! ¡Bona casta de «fer-lo matar»! De manera que és una solemníssima mentida tot lo que tal escrigadoretxo diu que Urbá VIII va fer an En Galileo! No, el Papa Urbá VIII no li feu res d'això, ni cap tribunal esglesíastic, sino que l'ompliren d'atencions i li guardaren ses mil atencions i usaren amb ell d'una suauitat i benignitat, que ja no poria ésser més grossa.

De manera que tot allò que conten ets anticlericals de que l'Inquisició someté En Galileo an es turment, esqueixant-li tenrum, desgavellant-li nirvis i no sé quantes coses per fer-li dir que no era ver que la terra se mogué, i que ell, a's mig de tals turments, deia: *e pur si muove!* (amb tot això se mou la terra), no és més que una falla, una cosa inventada de s'odi sectari contra sa Relligió. ¿A on consta que succeís res d'això? ¿E-hu contá mai En Galileo que li haguessen fet res d'això? ¿E-hu deixá escrit en lloc? No, no i no. ¿E-hu conta cap persona que hu hagués vist? ¿E-hu conta cap escriptor ni monument escrit d'aquell temps? No, no i no. De tot això ningú en digué res mai fins sa darrerria des sigle XVIII. ¿Com e-hu sabien es primers que hu digueren? Se'n gordaren prou d'explicar-ho ni de provar-ho; e-hu afirmaren sense donar cap prova ni senyalar cap monument històric digne de fe que en digué mitja paraula. De manera que no és més que una de tantes de faules, una de tantes de mentides, una de tantes de calumnies des canalles anti-clericals, que menten com a dimonis contra l'Esglesia de Deu.

Així el Papa Urbá VIII «va treure ets uis» i «va fer matar» En Galileo: deixant-li fer sa presó que l'Inquisició li havia imposada, primer dins es palau d'un des seus amics més grossos, s'Arquebisbe de Sena, i després a sa seua mateixa casa que tenia a Arcetri, devora Florencia, sa «seua estimada patria», a on se passa tota la resta de sa vida, perdent-hi la vista l'any 1637 i morint-s'hi l'any 1642 de mort natural i com un bon catòlic, tal quin era estat tota la vida.

Això d'En Galileo és una de ses coses que es contraris de l'Esglesia han explotades més contra sa Relligió, tirant mil bataionades i carretades de columnies. En Cesar Cantú (*Historia Universal*, Ll. XV, cap. XXXVI, nota 38) rotreu que un tal Bernini dins s'*Historia de ses heregies* posa que en Galileo va estar cinc anys dins ses presons de l'Inquisició; que en Brewer diu que hi estigué un any; que En Montucla cita altres escriptors que diuen que li tregueren ets uis; i que En Libri tractá de resucitar tals acusacions, pero les va esveïr sa publicació d'En J. B. Venturini *Memories i Cartes inèdites d'En G. Galileo*.

¡O s'honradesa i sa vergonya d'ets escrigadoretxos anti-clericals! ¡Només diuen ver quant no se'n temen!

3

¿El Papa Pau VI?

¡O gran cap de gri d'escrigadoretxo del *Rayo*! ¡i d'on vos heu tret això de

que «es poble indignat, tirá dins es riu Tiber de Roma s'estatua del Papa Pau VI? ¡Escoltau, gran pifoler! ¿i quant va ésser això? quin any? quin més? quin dia? I ¿quant era que hi havia tal Papa de l'Esglesia Catòlica? Noltros no tenim noticia de que hi haja haguts altres Papes de nom Pau més que En Pau I, que reiná de l'any 757 fins 767; En Pau II, de l'any 1464 fins l'any 1471; En Pau III, de l'any 1534 fins l'any 1549; En Pau IV, de l'any 1555 fins l'any 1559; i En Pau V, de l'any 1605 fins l'any 1621. ¡A veure a on consta que hi haja hagut mai cap Papa Pau VI? ¡Veiam digau-ho, gran banastra d'escrigadoretxo! ¡Això és s'historia que saben ets anarquistes: un enfilai de faules i mentides! ¡son ets aglans que vos deixa engolir l'amo vostro, En Banyeta Verda! ¡Mesquinets!

4

¿Què és això que vos embolicau del papa Lleó V?

¿Vol dir, jo tronxo de col d'escrigadoretxo del *Rayo*! el Papa Lleó V «arrabassava sa llengo an es seus contraris i los taiava es nas i es dits»? I an-e quin llibre hu heu trobat? ¿Quin autor, o monument històric, digne de fe, e-hu diu n'in resa? ¡Veiam! ¡explicauvos una mica més, gran biduí! I ¿que tam mateix sabeu quant va reinar tal Papa ni quin temps?

Poca cosa se sab d'aqueix Papa: que hu va ésser just es més d'agost i de setembre de l'any 903. Es catàlegs pontificals de Zweller i d'Italia just en diuen: «Lleó, prevere d'esglesia forana, nat an es territori d'Ardea a la via-Priapi; ocupá la Seu Romana coranta dies». Se sab ademés que restaurá es monastirs de Nonantola, de St. Silvestre i de St. Esteva, tots tres devora Balonia i que amb s'invasió d'ets ungaresos s'erren fets mal-bé, lo mateix que la Seu de Bolonia, i per això Lleó V feu francs de taies es capellans d'aquella ciutat per que poguessen refer aquella Seu. I ja no se'n sab res pus sino lo que conta el *Codex Regius*, que des cap de coranta dies d'ésser Papa, un tal Cristòfol, gran malfactor, li posá ses mans damunt, el tancá dins una presó, i le hi feu morir de mala mort dins nou dies, i més tart l'enterraren dins St. Juan de Latrán.

Això i no pus se sab del Papa Lleó V. ¿A on consta que fés res de lo que li perposa s'escrigadoretxo desvergonyit del *Rayo*? En lloc, que sapiguem. Mentres no mos ho provi amb documents dignes de fe, e-hu rebutjarem com una desenfreída calúnia des merda-caners d'En Barrufet.

5

N'Innocenci III, fundador de l'Inquisició

Es una de tantes de glories de N'Innocenci III haver fundada l'Inquisició en benefici des mateixos heretges. Quant N'Innocenci III comensá a ésser Papa ja feia sigles que hi havia a totes nacions cristianes ses lleis que senyalaven pena de mort contra tots ets heretges i renegats de sa fe cristiana. Aquestes lleis les aplicaven es jutges civils, els quals sovint prenién per heretges es qui no hu eren i an es qui hu eren no les deien res. I també s'estrevenia que devegades per venjar-se de qualche contrari, l'acusaven d'heresia, i aquell malanat e-hi deixava ets ossos. Per capturar tants i tants d'abusos, el Papa Innocenci III, un des Papes més admirables que hi haja haguts mai a l'Esglesia de Deu, va establir *Inquisidors* per tot allà on fos necessari, això és, va comanar a canonistes i teòlegs que, amb Autoritat Apostòlica cercassen, *inquirissen* es qui professaven heregies, i examinassen si efectivament eren heretges o no hu eren; si no hu eren, les amollaven, i negú les poria perseguir per causa d'heresia; ara si resultaven vertaders heretges, provaven de convertir-los: si se

convertien, les posaven una penitencia proporcionada; i si no se volien convertir, els entregaven an es jutges civils, per que los aplicassen la llei, i es jutges civils, no ets *Inquisidors*, los ho aplicaven.

Tot ets historiadors formals, tots ets historiadors rectes i no apassionats regoneixen que això que instituí N'Innocenci III fonc un gros progrés per s'ofici d'enjuiciar, d'administrar justicia, i que alliberá de ses arpes de jutges ineptes o mal-entranyats milenars i milenars de víctimes. Amb l'Inquisició s'alliberaren de s'acció de sa justicia molts de milenars d'innocents.

Per lo mateix, el Papa Innocenci, lluny de mereixer vituperi ni censura per haver fundada l'Inquisició, mereixqué alabansa; se feu acreeador a s'agraïment de la posteritat i de tots ets amics de sa recta adminastració de justicia.

Amb això que acabam de dir, massa's comprèn per que es cans anti-clericals lladren tant contra ell: perque volfa ses coses justes, i que es culpable fos castigat i que sortís franc s'innocent. I això és lo que no volen ets anti-clericals, que els-e castiguin es crims i bal-landines; volen carta blanca per tota classe d'atentats, i ¡fora llavò provar gens de castigar-los! ¡Quins farsants, Deu meu! ¡quins hipòcrites!

6

Es socialistes i sa «pena de mort».

S'*Obreretxo Balear* de 18 d'abril fa flamaradeta contra sa pena de mort, dient-ne la mala pèssima, com si fos sa cosa més injusta i més seuvatge. Noltros donariem qualsevol cosa per que romangués de fet suprimida tal pena, per motiu de no cometre negú cap crim que fés necessari s'aplicar-la. ¡Que suprimessen es criminals es crims que mereixen tal pena que deixin ells de cometre tal crim, i així s'acabarà sa pena de mort! No hi ha altra manera decent ni raonable de suprimir tal pena.

¿Es socialistes tenen cara per cridar contra sa pena de mort? I ¿que fan ells més que matar tots es qui els-e fan nosa, mentres puguen matar-los? ¿Quants d'assassinats no cometen ells en haver-hi vagues, contra ets altres obrers i no obrers que no les fan costat? ¿Tal volta no son es socialistes que donen es nom de *gloriosa* a sa *setmana tràgica* de 1909, que causá prop de cent morts dins aquella mateixa setmana i moltes més dins manco d'un any, des retgiron de mort que aquells criminals, casi tots socialistes, donaren a la gent? ¿Tal volta no eren socialistes, aquelles traladas de llops i lleons i dimonis de la *Commune* de París que l'any 1871 feren tants de mils de morts? ¿Tal volta no tenen es socialistes an es seu programa sa *guerra social* amb sa qual duen idea de fer fer ui a tot lo existent i amb això fundar es socialisme? ¡I una gent així gosen alsar la veu contra sa pena de mort! ¡ells que no s'aturen d'aplicar sa pena de mort an es seus contraris, sempre que poren! ¡Quins farsants! ¡quins noninguns!

7

¡Quin tudossal!

Es un pela-canyes que es mateix dia 18 d'abril surt dalt s'*Obreringo Balear* eczibant un sens fi de toixarrudeses, doís i mentides contra ets *Autes de fe*, suposant que es qui cremava ets heretges altre temps, era l'Inquisició, allà on lo cert és que l'Inquisició no cremá mai negú: l'Inquisició no feia més que declarar si es reu era heretge o no. Si hu era i no's volia convertir, l'entregava an es Bras Civil, a s'Autoritat Civil, i aquesta li aplicava ses lleis civils, que marcaven aquella pena p'ets heretges, no sols dins Espanya, sino dins tota l'Europa, lleis que no les havia posades l'Esglesia, sino es Poder Civil. ¿Que no és capaç aqueix pela-canyes de s'*Obreretxo* de citar-mos ni una sentència de mort de foc

